

MUSA B. MAHİN EZ ZULİ EL MARDİNİ (ks)

Hız.Abdülkadir Geylani (ks) devrinde yaşamış evliyanın büyüklerinden olan Şeyh Musa Ezzuli (ks), Mardin'de yaşamış, orada vefat etmiştir.Kabri şerifleri, Mardin Şehrine yaklaşık 20 km. mesafede, Diyarbakır yolu üzerinde olup ziyaretgah-ı enamdır.Kabri şeriflerinin bulunduğu makam ,aynı zamanda O'nun(ks) irşad faaliyetlerini sürdürdüğü dergahı idi.Doğum ve vefat tarihleri bilinmemektedir.Ancak ,O'nun (ks) , Hz. Abdülkadir Geylani (ks) ile olan yakınlık ve samimiyeti, yaşadığı devir,hayatı ,tasavvufi kişiliği hakkında sarıh bilgiler vermektedir. Hz.Abdülkadir Geylani'nin (ks) menakıbı hakkında telif edilmiş tüm eserlerde , O'nun (ks) ismi zikredilmekte, kişiliği anlatılmakta, Hz.Abdülkadir Geylani'ye (ks) olan bağlılığı , sevgisi ve edebi vurgulanmaktadır.

O(ks), heybetli, gayet güzel görünüşlü, cemil, behi, duası kabul edilen , keramet sahibi büyük bir Hak dostu idi.Ulema ,O'nun (ks) büyüklüğünde ittifak etmişti.Irak velilerinin pek çoğu ,O'na(ks) talebelik yapıp fezyab olmuşlar, Ondan (ks) icazet almışlardır.

O (ks), Resulullah'ı (as) çok müşahede ederdi.

O'nun (ks) duası bereketiyle hasta iyileşir ,amanın gözü açılır,fakir, zengin olur, ihtiyaç sahiplerinin müşkilleri hallolurdu.

Haber verdiği olaylar aynı ile vuku bulurdu.

Pek çok kerameti , menakıb kitaplarında nakledilmiştir.

Mardini adlı müellif ,babasından şu şekilde nakleder ki;

Şeyh Musa Ezzuli'nin (ks) , Resulullah'a (as) ru'yet ve müşahedesi çok idi. Bütün hal ve fiilleri , Resulullah'ın (as) siyretine uygundu. O(ks), "ve elenna lehül Hadid" ayet-i celilesinin hükmünce , eliyle demiri tutsa , demir , O'nun (ks) elinde, kerpiç ustası elindeki çamur gibi yumuşak olurdu.

Mardin'de çıkan şiddetli bir yangının söndürülmesi için, Halk, Ondan (ks) yardım istedi.O da (ks) ,elindeki esasını ,yangının orta yerine atmaları için , halka verdi. Asayı yangına attıklarında yangın söndü.Yangının hiçbir şekilde tesir etmediği asayı alıp O'na (ks) götürdüler.O (ks) şöyle buyurdular ki:

"Allahü Teala , benim elimin değdiği ve tuttuğu nesneyi yakmayacağını bana vaad etti."

Kucağında küçük bir çocukla dua talebi için huzuruna gelen bir hanımefendinin çocuğuna dua buyurdular.Çocuk altı aylık olduğu halde yürümeye başladı.Çocuğa ihlas suresini okuttu. Çocuk fasih bir lisanla ihlas suresini sonuna kadar okudu. O çocuktan ömrü boyunca bu hal gitmedi.Şeyh Musa'nın (ks) huzurundaki fesahatının ziyadesiz ve noksansız aynı ile okumaya, hayatı boyunca devam etti.

Kabrine konulduğunda ,kabir içinde namaz kılar gibi ayak üzere kıyam etti.Kabri genişledi. Bu hali gören Mardinliler, kendilerinden geçtiler.

O (ks), Evliyalar sultanı, Gavsül Azam Hz.Abdülkadir Geylani'ye yakınlığı ile ma'ruftur.

Hız.Abdülkadir Geylani (ks) , O'na (ks) çok iltifatta bulunur ve O'nun şanını i'zam ederdi. Bir defasında , Hz.Abdülkadir Geylani (ks), çevresindekilere hitaben, **"Ey Bağdat ahalisi! Yakında sizin üzerinize öyle bir maarif güneşi doğar ki , bundan sonra bir daha O'nun (ks) misli zuhur etmez. O(ks) , Musa Ezzuli'dir (ks)"** buyurdular ve Hacca gitmek üzere Bağdat'a gelen Şeyh Musa'nın (ks) iki günlük mesafeden karşılanması hususuna tam bir ihtimam gösterilmesini emr eylediler.Şeyh Musa (ks) Bağdat'a gelince , O'na (ks) çok ikram ve ihtiramda bulundular.

Tikrit'li Şeyh Yahya şöyle haber vermiştir.

"Biz babamla bazen Şeyh Musa'yı (ks) ziyaret için Tikritten Mardin'e , bazan da Hz.Abdülkadir Geylani'yi (ks) ziyaret için Bağdat'a gidiyorduk.Bir keresinde Şeyh Musa (ks) ile birlikte Bağdat'a geldik.Hız.Abdülkadir Geylani'nin (ks) meclisinde hazır bulunduk.Hız.Abdülkadir Geylani (ks) vaaz esnasında , **"Bu ayağım bütün evliyanın boynu üzerindedir"** dediğinde , Şeyh Musa (ks),boynunu eğip alçalttı."

Yine aynı zat haber vermiştir ki:

"Şeyh Musa (ks) hacca gitmek için Bağdat'a gelmişti.Ben de babamla beraber O'nun (ks) yanında idim.O (ks) , Hz. Abdülkadir Geylani (ks) ile bir araya geldiğinde, Hz.Abdülkadir'e (ks) öyle bir tazim,

edeb, tebcil ve ihtiram eyledi ki Hz.Abdülkadir'den başka hiç kimsenin yanında öyle bir hal içinde olduğunu görmedik.Yalnız kaldığımız zaman ,Babam bunun sebebini ,O'na (ks) sordu. O (ks) şöyle cevap verdi.

“Abdülkadir (ks) zamanımızdaki nasın hayırlısıdır.Evliyanın sultanı ve ariflerin seyyididir.Meleklerin bile edeb ettiği o zata ,ben nasıl edeb etmeyeyim?”

Şeyh Musa Ezzuli'nin(ks) , tasavvufun inceliklerine dair, manalarını ancak kamil velilerin anlayabileceği sözleri mevcuttur.Bu sözler , kaynak olarak kullandığımız eserlerde ifade edilmektedir. Ehlince oradan mütalaa edilmesi mümkün olan bu anlamı yüce ifadelerden örnek bir paragraf aşağıda verilmiştir.

“Menazil ü meratib ü makamatın , tafsil-i meanisi vesairlerinin alasıdır.Ve tecmil ü tezyin-i sicillat ve muhadarat-ı makamatın şeair ve alaimidir.Ve bitarikıl keşf cemil-i külliyata nazaran , de kayık müttehida ve muttasıldır.Ve suver-i cüziyyata nazarla dahi mevzı u mevki-i teşkilden munfasıldır.”

Kitab-ı Mirkat-i Meratib-i ilm-i Ledünni fi Menakıb-ı Abdülkadir Geylani (ks) ,
Mütercim: Süleyman Hasbi, Osmanlı Matbaası , İstanbul

Behcetül Esrar Ma'denül Envar, Nureddin Ebil Hasan Ali b. Yusuf Eş-Şatnufi, Darul
kütübil İlmiye , Beyrut, 2002